Навукова-метадычны часопіс
Выдаецца штомесячна,
з II паўгоддзя 2011 года
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку
масавай інфармацыі № 1440 ад 25.04.2011,
выдадзенае Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

АДУКАЦЫЯ І ВЫХАВАННЕ
выдавецтва

Серыя «У дапамогу педагогу»
заснавана ў 1995 годзе

ГІСТОРЫЯ і грамадазнаўства

№ 3 (81) 2018

Сакавік

Заснавальнік і выдавец — Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва "Адукацыя і выхаванне"» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Вул. Будзённага, 21,
220070, г. Мінск;
тэл.: 297-93-20 (адк. сакратар),
297-93-22 (аддзел маркетынгу),
факс: 297-91-49
e-mail: history@aiv.by,
http://www.aiv.by

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

Мікалай Іосіфавіч МІНІЦКІ — галоўны рэдактар, доктар гістарычных навук, прафесар
П. Р. МАРТЫСЮК — першы намеснік галоўнага рэдактара, доктар філасофскіх навук, дацэнт
Н. М. ГАНУШЧАНКА — намеснік галоўнага рэдактара, кандыдат гістарычных навук
Л. В. САЛАМАХА — адказны сакратар
Л. В. ЖОРКА
В. М. ВАРАНОВІЧ
[illegible] А. КУДРАЎЦАВА
Л. І. ШЧЭНІКАВА

РЭДАКЦЫЙНАЯ РАДА

В. У. ПАЗНЯКОЎ — старшыня рэдакцыйнай рады, доктар філасофскіх навук, прафесар
Я. М. БАБОСАЎ, доктар філасофскіх навук, прафесар, акадэмік
С. А. БАЛАШЭНКА, доктар юрыдычных навук, прафесар
В. В. БУШЧЫК, доктар палітычных навук, прафесар
П. А. ВАДАП'ЯНАЎ, доктар філасофскіх навук, прафесар
М. І. ВІШНЕЎСКІ, доктар філасофскіх навук, прафесар
В. В. ДАНІЛОВІЧ, кандыдат гістарычных навук, дацэнт
А. А. КАВАЛЕНЯ, доктар гістарычных навук, прафесар
В. А. КАПРАНАВА, доктар педагагічных навук, прафесар
П. С. КАРАКА, доктар філасофскіх навук, прафесар
Г. У. КАРЗЕНКА, доктар гістарычных навук, прафесар
І. В. КАРПЕНКА
У. С. КОШАЛЕЎ, доктар гістарычных навук, прафесар
М. А. МАЖЭЙКА, доктар філасофскіх навук, прафесар
С. В. ПАНОЎ, кандыдат педагагічных навук, дацэнт
С. В. РАШЭТНІКАЎ, доктар палітычных навук, прафесар
С. М. ХОДЗІН, кандыдат гістарычных навук, дацэнт
І. І. ЦЫРКУН, доктар педагагічных навук, прафесар

РЭПАЗІТОРЫЙ БДПУ

Идолина — воинское захоронение, немецкое (заброшенное, раскопанное).

Карабаны — воинское захоронение, немецкое (заброшенное).

Колодно — воинское захоронение, немецкое (заброшенное).

Константиново — воинское захоронение, немецкое (ухоженное).

Княгинин — воинское захоронение, российское (ухоженное).

Проньки — воинское захоронение, немецкое (ухоженное).

Проньки-Занарочь — воинское захоронение, немецкое (заброшенное, раскопанное).

Проньки-Помошье — воинское захоронение, немецкое (ухоженное).

Узла — братская могила, российская (ухоженная).

Черемшицы — братская могила, российская (ухоженная).

Снов — воинское захоронение, немецкое (заброшенное).

В посёлке Нарочь есть немецкое воинское захоронение, а также ухоженная могила русского солдата Ивана Попова.

В посёлке Засвирь находится ухоженное немецкое захоронение.

В курортном посёлке Нарочь есть индивидуальное немецкое захоронение в удовлетворительном состоянии.

Корпус аховы памежжа: стварэнне і пачатак дзейнасці ў 1924—1929 гадах (на прыкладзе Івянецкага гарнізона)

А. М. Доўнар, студэнт II курса гістарычнага факультэта БДПУ

Корпус аховы памежжа (КАП) — вайсковае фарміраванне, створанае ў Польшчы ў 1924 г. для аховы яе ўсходняй мяжы ад пранікнення на тэрыторыю Польскай дзяржавы незаконных узброеных фарміраванняў, бандыцкіх груповак і барацьбы з кантрабандыстамі.

Адной з прычын фарміравання Корпуса памежнай аховы было нападзенне банды на Стоўбцы, якое адбылося 3—4 жніўня 1924 г. Былі застрэлены сем мясцовых паліцэйскіх і адзін чыноўнік [1, с. 41—42]. Іншыя структурныя аддзяленні Корпуса аховы памежжа былі ўкамплектаваны і забяспечаны зброяй.

Галоўную ролю ў ахове мяжы выконвалі пагранічныя жандармерыі. Іх абавязкі былі дастаткова дыферэнцыраванымі. Да іх, у прыватнасці, належалі [2, с. 39]:

1. Вайскова-паліцэйская служба ў дачыненні да аддзелаў і жаўнераў КАП на тэрыторыях аперацыі размяшчэння яго аддзелаў.

2. Супрацоўніцтва з вайсковай жандармерыяй у вайскова-паліцэйскай службе ў дачыненні да аддзелаў і жаўнераў войска, якія знаходзяцца на аперацыйнай тэрыторыі Корпуса або на месцы размяшчэння яго аддзелаў; жаўнераў, супраць якіх вайсковая жандармерыя пачала справу аб забойствах, злачынствах і парушэннях, учыненых па-за аперацыйнай тэрыторыяй размяшчэння яго аддзелаў.

РЭПАЗІТОРЫЙ БДПУ

3. Супрацоўніцтва на аперацыйнай тэрыторыі КАП: з разведачна-інфармацыйнымі органамі войска і ўсяго Корпуса; з органамі Корпуса памежнай аховы ў адмысловых расследаваннях; з дзяржаўнай паліцыяй у межах падтрымання грамадскага парадку і бяспекі.

4. Супрацоўніцтва і дапамога камандзірам КАП у падтрыманні дысцыпліны і парадку ў іх аддзелах.

5. Прафесійны следчы і аператыўны ўдзел у аблавах, якія праводзілі часткі Корпуса.

6. Выкананне службовых парад пракуратуры і вайсковых судоў у справах, што датычылі КАП.

Адным з моцных падраздзяленняў Корпуса аховы памежжа быў шосты Івянецкі батальён, сфарміраваны восенню 1924 г. Ад пачатку сваёй службы ён знаходзіўся ў складзе другой брыгады Корпуса, якая пасля кастрычніка 1924 г. ахоўвала памежную частку Наваградскага і Віленскага ваяводстваў працягласцю 162 км і на 30 км углыб ад вёскі Любенец на поўдні, да Ракава — на поўначы [2, с. 20—21]. У батальён уваходзілі чатыры памежныя роты (829 жаўнераў): 25 афіцэраў, 201 сяржант і 603 шарагоўцы, што сведчыць аб параўнальна невялікай колькасці сіл для аховы мяжы. З іх 80 % складалі палякі, 12 % — немцы і чэхі, па 3 % — украінцы і беларусы, 2 % — яўрэі [3, с. 72].

Узбраенне пяхоты КАП, асабліва ў 1920-я гады, не заўсёды было сучасным: французскія карабіны Berthier, мадэль 07/15 M16. Кавалерыя карысталася карабінамі Berthier, мадэль 16. Гэта была зброя калібру 7,92 мм — вельмі зручная, але яе часта не хапала. Таксама жаўнеры,галоўным чынам афіцэры, мелі асабістую зброю — пісталеты і рэвальверы. Афіцэры маглі насіць пры сабе, напрыклад, бельгійскі «Браўнінг» калібру 7,65 мм або «Парабэлум» (9 мм), або «Бергман» (6,35 мм) [4; 5, с. 84]. Але на тыя часы на адзін батальён прыпадала толькі 20 адзінак гэтай зброі, значна менш, чым было ў ім афіцэраў.

Першым узорам каманднай зброі ў батальёнах КАП сталі ручныя кулямёты Chauchaut 1915 года выпуску (па 12 штук на роту) французскай вытворчасці. У іх былі нізкая хуткастрэльнасць, частае заяданне і вялікая зношанасць.Спачатку іх было каля 40 штук на батальён, пазней, у 1939 г., — 42 [6, с. 219]. Кожны жандар павінен быў мець так званую жандарскую сумку, службовую кніжку, папяровы блок, прылады для пісьма, наручнікі, асабістыя бінты, ліхтарык і жандарскі свісток [5, с. 347].

Конніца КАП патруліравала тэрыторыю на вялікіх дыстанцыях, падтрымлівала сувязі паміж аддзеламі, займалася пераследам дыверсантаў. Уланы КАП, хоць і былі добра падрыхтаваны да розных цяжкіх аперацый, але не мелі дастатковага вопыту, як аперацыйныя палкі польскай конніцы, бо больш інтэнсіўна рыхтаваліся да верхавой язды, умення ў карыстацца вінтоўкамі і маскіравацца ад дыверсантаў.

Драўляныя з мураваным фундаментам будынкі ў Івянцы, у якіх кватараваў КАП, былі пабудаваныя ў 1924 г. і пазней. Першыя з іх — памежныя заставы, якія знаходзіліся на адлегласці прыкладна каля 1 км ад лініі мяжы. Адлегласць паміж імі складала 4 км. Гэтыя будынкі прызначаліся і для рот, задзейнічаных у абароне памежжа. Там праводзіліся розныя штабныя мерапрыемствы, у іх адпачывалі [1, с. 44].

У пачатковы перыяд гісторыі КАП на прыкладзе Івянецкага батальёна, аднаго з самых вялікіх фарміраванняў аховы памежжа таго часу, добра бачна, як, нягледзячы на розныя цяжкасці (недахоп зброі, казарм і жыццё ў экстрэмальных сітуацыях і г. д.), яго службоўцы пасьпяхова выконвалі ўскладзеныя на іх абавязкі.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. *Sławoj, Z.* Korpus Ochrony Pogranicza w służbie Polsce/ Z. Sławoj // Niepodległość i Pamięć.— 1999. — №. 14. — S. 39—49.

2. *Главінскі, Т.* Забыты гарнізон. Аддзел Корпуса аховы памежжа ў Івянцы ў 1924—1939 гадах / Т. Главінскі. — Смаленск : Інбелкультура, 2015. — 142 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

3. *Jabłonowski, M.* Formacjaspecjalna. Korpus Ochrony Pogranicza 1924—1939 / M. Jabłonowski. —Warszawa : OficynawydawniczaASPRA-JR, 2003.—355 s.
4. Rozkazy dzienne batalionu KOP «Iwienec» 1939 // Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie. — 516/12. — K. 12, 17.
5. O niepodległą i granice / M. Jabłonowski, W. Jankowski, B. Polak, J. Prochwicz. — T. 4 : Korpus Ochrony Pogranicza, 1924—1939. Wybór dokumentów. — Warszawa — Pułtusk : Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, 2001. — 782 s.
6. *Jagełło, Z.* Piechota Wojska Polskiego / Z. Jagełło. — Warszawa : Bellona, 2005. — 320 s.

К вопросу о реализации воспитательного аспекта целеполагания

В. И. Гец, студентка III курса исторического факультета БГПУ

Кодекс Республики Беларусь об образовании ориентирует систему образования на воспитание нравственного, ответственного, инициативного гражданина [1]. Воспитание как целенаправленный процесс осуществляется через образование и организацию жизнедеятельности определённых социальных общностей. Целью написания данной статьи является сравнение вклада советского учёного С. Л. Рубинштейна и американского психолога Б. Блума в изучение воспитательного аспекта целеполагания.

Необходимо отметить, что в современном образовании вопрос о воспитательном аспекте целеполагания является актуальным и открытым. Ряд учёных придерживается мнения, что по-настоящему развивающее обучение не может не быть воспитывающим. «Учить и воспитывать — как "молния" на куртке: обе стороны затягиваются одновременно и накрепко неторопливым движением замка — творческой мысли. Вот эта соединяющая мысль и есть главное в уроке» [2, с. 55].

Перед каждым учителем стоит проблема определения и постановки воспитательных целей урока. Возникает вопрос: как можно за один урок воспитать, например, гражданина или патриота? Исходя из этого, многие учёные приходят к выводу, что триединая дидактическая цель урока является искусственной и малосодержательной, потому что мало кто из учителей ощущает разницу в целях воспитания и развития. Среди таких учёных можно отметить М. Е. Бершадского и В. В. Гузеева [3]. Известный советский педагог В. Ф. Шаталов отмечал: «Уже само сочетание формулировок учебных и воспитательных целей урока часто звучит искусственно... Единая стратегия воспитания и обучения заложена в самой системе работы — результат профессиональной подготовки и практических

* Научный руководитель — кандидат педагогических наук, доцент, заведующий кафедрой всеобщей истории и методики преподавания истории БГПУ *А. А. Корзюк*.